

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Legal Measures for Electronic Waste Management In the local government organization

ภัทรกิติ์ บุญละคร¹

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

*Email: gtuanote@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์รวมถึงศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศและประเทศไทยและศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกิดจากระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนศึกษาแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับประเทศไทยในการแก้ไขที่เกิดจากระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและประชาชนโดยตรง

ดังนั้น ควรให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในเนื้อหาของกฎหมายจะต้องมีการกำหนดหน่วยงานเฉพาะที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบและดูแลระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรการหรือข้อบังคับให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ หากประเทศไทยสามารถนำหลักการ แนวคิดของต่างประเทศและทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนมาปรับใช้จะสามารถช่วยให้ประเทศไทยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องเหมาะสมตามหลักการทางกฎหมายมหาชน ตลอดจนทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนสืบไป
คำสำคัญ: ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม

Abstract

Thesis to study the concept. Principles regarding electronic waste management system, including study of law related to electronic waste management system of foreign countries and Thailand, and studying the legal problems caused by electronic waste-management systems, as well as the proper solution to Thailand in the country was caused by electronic waste management system. Currently the country Thailand experiencing legal problems concerning electronic waste-management systems in which these issues affect natural resources, the environment and the citizens directly.

Therefore you should provide specific legal provisions regarding electronic waste management system in local governments, in which the content of the law, it must be assigned specific agencies that are obliged to take responsibility and care for electronic waste management system. And regulatory measures, the public has a role in the introduction of an electronic waste recycling. If the Thailand country can apply the principles. The concept of legal theory, public and international deployment could help countries Thailand resolve issues electronic waste management system to efficiently and accurately meet the legal principles as well as a public company, Thailand can resolve problems that occur.

Keywords: Electronic Waste, Ecology, environment

1. บทนำ

ในปัจจุบันความต้องการและความสะดวกสบายของมนุษย์ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีจำนวนมากในปัจจุบัน องค์ประกอบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือ

อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีนั้นประกอบด้วยวงจรไฟฟ้าที่มีสารเคมีต่างๆ ซึ่งสารเคมีดังกล่าวนี้ ถือเป็นสารเคมีที่มีความอันตราย หากไม่มีการดูแลและจัดการระบบอย่างถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรงและเป็นวงกว้าง เนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่กลายมาเป็น

ขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความอันตรายมากเมื่อนำมากองรวมกัน ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอีกประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อและสร้างความเสียหายเพราะยิ่งเมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้ามากขึ้น ขยะก็ถูกทิ้งมากขึ้นตามไปด้วยและขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ก็ไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ใดๆ นอกจากนำมาทิ้งหรือทำลายมนุษย์จึงต้องผลิตทรัพยากรดังกล่าวขึ้นมาเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่องและหมดไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของขยะอิเล็กทรอนิกส์อันเกิดมาจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์เทคโนโลยีคือ เมื่อขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้รอดพ้นจากการกำจัดไปสู่สิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยตรง เพราะเหตุนี้เมื่อระบบนิเวศถูกทำลายโดยขยะอิเล็กทรอนิกส์ มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศวิทยานั้นก็จะได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น ได้รับสารพิษจากขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นสารตะกั่ว โครเมียม สารหน่วงการติดไฟ แคดเมียมปรอท และสารเคมีอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นบ่อเกิดของโรคมะเร็งไข้เจ็บที่เป็นอันตรายร้ายแรงและสารเคมีเหล่านี้ยังเข้าไปทำลายระบบต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์ เช่น ทำลายระบบสมองประสาท ตับ ไต และกรณีที่รุนแรง คือ การเป็นโรคเมเร็งซึ่งเป็นโรคที่ร้ายแรงเป็นอย่างยิ่ง (พิพิธภัณฑเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2558 : ออนไลน์) ดังนั้น การที่ไม่มีระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ดีนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศไทยที่ได้รับสารพิษจากขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยนั้นได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดมลพิษและของเสีย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2550 และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548 เป็นต้น แต่ประเทศไทยก็ยังไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการขยะทั่วไปอยู่หลายฉบับ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 58 บัญญัติ

ไว้ว่า การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้อื่นดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ดำเนินการหรืออนุญาตตามกฎหมายบัญญัติ (กอบกุล ราชะนาคร, (2550) บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการ หรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยา ความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า มาตรา 258 บัญญัติไว้ว่าให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ ช. ด้านอื่น ๆ (3) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่นๆ ได้ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ส่วนที่ 6 มลพิษอื่นและของเสียอันตราย รวมไปถึงกฎของกระทรวงต่างๆ ได้แก่ ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรมเรื่อง การกำหนดวิธีการเก็บทำลายฤทธิ์ กำจัด ผัง ทิ้ง เคลื่อนย้ายและการขนส่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548 ที่กำหนดถึงการจัดการขยะทั่วไปและขยะอันตราย นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีหน่วยงานในระบบการบริหารจัดการขยะ เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น แต่หน่วยงานเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะอยู่แล้วและในขณะเดียวกันก็ยังมีหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย จึงไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ในประเทศไทยเกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะประเภทขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมาก

มาก ซึ่งผู้เขียนขอกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) การไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในปัจจุบันกฎหมายมีการกำหนดกระบวนการและวิธีการจัดการขยะหลายประเภท มีทั้งการกำหนดวิธีการเก็บ ทำลายฤทธิ์ กำจัด ผึ่ง ทิ้ง เคลื่อนย้ายและการขนส่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วในประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับมีหลายฉบับกระจัดกระจายกันไปและแต่ละกฎอาศัยอำนาจตามกฎหมายคนละฉบับ (มิตราสามารถ และ รักกิจ ศรีสรินทร์, 2540) ในทางกลับกันนั้นไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะไปกำหนดอำนาจหน้าที่ในการบริหารหรือกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดการขยะแม้กระทั่งประเภทของขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการไม่มีกฎหมายดังกล่าวส่งผลทำให้ขยะบางประเภทไม่มีการกำหนดว่าเป็นขยะอันตรายหรือเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง จึงทำให้เกิดช่องว่างในการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์ บางส่วนเล็ดรอดเข้าไปในสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษและส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่บริเวณโดยรอบสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างร้ายแรง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังทำให้เกิดผลเสียมากมายแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น โรงงานอุตสาหกรรมไปตั้งอยู่แถวชุมชนทำให้เกิดผลเสียต่อประชาชนในละแวกนั้นเพราะมีเสียงดังและ มีกลิ่นเหม็นรบกวนจนประชาชนต้องอพยพหนีจากบ้านเรือนของตนเกิดผลเสียแก่สิ่งแวดล้อม คือ เมื่อมีการกองขยะไว้ในชุมชนมากขึ้น ขยะเหล่านั้นก็จะส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วชุมชนเศษชิ้นส่วนขยะต่างๆ จะปลิวไปในชั้นอากาศ ทำให้เกิดมลพิษในอากาศและยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ในทางอ้อมด้วย

ดังนั้นจะเห็นว่า การที่ประเทศไทยประสบปัญหาขยะล้นเมือง สารพิษตกค้างในอากาศ ประชาชนเกิดการเจ็บป่วยและไม่มีที่อยู่อาศัยนั้น เนื่องจากไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ถูกต้องและเหมาะสม กฎหมายในปัจจุบันไม่ได้กำหนดประเภทของขยะ ทำให้ประชาชนนำขยะมูลฝอย ขยะอันตรายและขยะอิเล็กทรอนิกส์ทิ้งรวมกัน หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่เก็บรวบรวม ขนส่งและกำจัดก็นำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธีเกิดมลพิษทางอากาศ ส่งผลเสียโดยตรงต่อประชาชน ประกอบกับการใช้กฎหมายเกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การดำเนินการและกลไกการตรวจสอบ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม และการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐมีหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและอนามัยของประชาชน ทำให้เกิดผลเสียต่อมนุษย์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและประเทศชาติ ถ้าประชาชนยังไม่รู้จักวิธีการคัดแยกขยะ ประเทศไทยยังไม่มีการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจัง บ้านเมืองของเราจะต้องประสบปัญหานี้ไปอีกนานชั่วลูกชั่วหลานซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและต่อประเทศชาติโดยตรง

(2) การขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะ นอกจากนี้อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือบางหน่วยงานอาจจะมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนโดยอยู่ในความควบคุมของหน่วยงานตนเอง เช่น เทศบาลอาจจะจ้างบริษัทเอกชนทำการเก็บรวบรวมขยะจากบ้านเรือนในที่ต่างๆ แล้วขนส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะที่ทางเทศบาลได้เตรียมไว้ เป็นต้น ซึ่งในกรณีนี้ถ้าเกิดความเสียหายใดๆ อันเกิดจากการเก็บ การขนส่งขยะเทศบาลจะต้องรับผิดชอบเหมือนเทศบาลดำเนินการเอง

จากการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้ใช้อำนาจในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อการบริหารจัดการขยะ ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างไม่ตรงวัตถุประสงค์ อีกทั้งเกิดความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การที่กฎหมายให้อำนาจหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้กำหนดหน้าที่ไว้โดยเฉพาะทำให้เกิดความไม่คล่องตัวของระบบราชการ และมีความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ฉะนั้น เมื่อยังไม่มีกำหนดหน่วยงานในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะให้ชัดเจน ก็คงไม่มีหน่วยงานใดที่จะบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จะเห็นว่าการที่ประเทศไทยประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นเมือง ปัญหาประชากรเจ็บป่วยจากการสูดดมสารเคมี ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยปัญหาเหล่านี้ไม่มีการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้ใช้อำนาจในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อการบริหารจัดการขยะ ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างไม่ตรงวัตถุประสงค์ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนิยมใช้การกำจัดขยะเพียง 2 วิธี คือ การฝังกลบและการเผาขยะในเตาเผาอุณหภูมิสูงเท่านั้น สำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์การกำจัดโดยสองวิธีนี้ถือเป็นการกำจัดที่ผิดวิธี ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เนื่องจากในขยะอิเล็กทรอนิกส์มีสารอันตรายต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสารตะกั่ว โครเมียม สารหน่วงการติดไฟ แคดเมียม พรอท และสารเคมีอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นบ่อเกิดของโรคร้ายไข้เจ็บที่เป็นอันตรายร้ายแรงและสารเคมีเหล่านั้นยังเข้าไปทำลายระบบต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์และกรณีที่รุนแรงคือพัฒนาไปสู่การเป็นโรคมะเร็งซึ่งเป็นโรคที่ร้ายแรงเป็นอย่างยิ่ง และการที่ประเทศไทยขาดหน่วยงานกลางที่มีความรอบรู้และมีหน้าที่เฉพาะในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมประชาชนและประเทศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

(3) การส่งเสริมให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่

ปัจจุบันปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีมากจนเป็นอันตรายที่ร้ายแรงที่ไม่มีใครสามารถแก้ไขได้ ทำให้ประชาชนและสิ่งมีชีวิตบนโลกได้รับความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รัฐจึงจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อนำกฎหมายไปบังคับใช้และที่สำคัญ คือ ต้องออกกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่เพราะเทคโนโลยีได้เกิดขึ้นทุกวันตามวิวัฒนาการของโลก ธรรมชาติของมนุษย์คือต้องใช้ชีวิตให้ทันโลก วิ่งตามวิวัฒนาการอย่างไม่มีวันสิ้นสุด ทำให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์บนโลกเพิ่มมากขึ้นๆ ทุกวัน ทั้งนี้กลับไม่มีวิธีที่จะกำจัดขยะเหล่านั้นอย่างถูกต้องและเหมาะสม เมื่อมนุษย์เป็นคนสร้างขยะอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมา มนุษย์นั่นเองที่ควรจะรู้จักวิธีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วนั้นให้สามารถกลับมาใช้งานได้ใหม่ โดยไม่ทำให้อุปกรณ์เหล่านั้นเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ไปโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรออกกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ที่จะลดมลพิษและป้องกันการเกิดขยะอันตรายหรือขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่จะมีผลเสียต่อประชาชนภายในอนาคตข้างหน้า

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายในการไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ (สำนักสิ่งแวดล้อม ,2558 : ออนไลน์) อีกทั้งยังทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง เพราะประชาชนไม่มีความรู้ในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่จึงนำขยะไปทิ้งโดยไม่มีการคัดแยก ซึ่งขยะบางประเภทสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น การนำโทรทัศน์ที่ไม่สามารถใช้งานได้แล้วมาทำเป็นตู้ปลาเพื่อประดับตกแต่งบ้านก็มีประโยชน์และสวยงามเช่นกัน แต่ประชาชนส่วนมากมองข้ามประโยชน์ของเหล่านี้และทิ้งมันไปโดยเปล่าประโยชน์ ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่จะมีก็แต่แนวคิดนโยบายส่งเสริมการนำขยะทั่วไปให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ของหน่วยงานต่างๆ แต่ก็ได้มีการ

บัญญัติเป็นกฎหมายทำให้ประชาชนไม่มีความรู้ความสามารถในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการดำเนินการโครงการตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการนั้นๆ และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการที่คนในรุ่นปัจจุบันนั้นไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลืองหรือในลักษณะที่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมทำลายโอกาสของคนรุ่นต่อไปในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ตัดไม้ทำลายป่า ทำการประมงและจับปลาจนปลาสูญพันธุ์ เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการที่ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนนั้น เกิดมาจากการที่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ไม่มีความรู้ว่าจะขยะมูลฝอยคือขยะทั่วไป (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2545) ขยะอิเล็กทรอนิกส์คือขยะอันตราย ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์เช่น โทรทัศน์ สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และสามารถนำมารีไซเคิลได้ เมื่อไม่มีกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่จึงทำให้เกิดปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้คือปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นเมือง ซึ่งขยะเหล่านี้ไม่ว่าจะนำไปกำจัดโดยวิธีไหนทั้งการกลบดินฝังหรือการนำไปเผาในเตาอุณหภูมิสูงก็ทำให้เกิดผลเสียทั้งสิ้น ประเทศไทยนั้นคงไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ในเร็ววัน แต่อาจจะค่อยๆ แก้ไขปัญหาไปได้ทีละนิดโดยการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งประชาชนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและต้องตระหนักถึงผลเสียของการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีคุณภาพชีวิต มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีอาศัยสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศและประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกิดจากระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับประเทศไทยในการแก้ไขที่เกิดจากระบบการบริหาร

จัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนสืบต่อไป

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นสำคัญ ซึ่งรวบรวมข้อมูลต่างๆ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในลำดับศักดิ์ต่างๆ ตำราทางกฎหมาย บทความทางวิชาการทางนิติศาสตร์ เอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาต่อไป

4. ผลการวิจัย

1 การไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าสู่โลกโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อความต้องการของมนุษย์เป็นอย่างมาก ภายหลังเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้การบริโภคสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของมนุษย์นั้นเพิ่มขึ้นตามไปด้วยและกระจายไปสู่ประชากรทุกชนชั้น ทั้งโทรทัศน์รุ่นใหม่ โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ คอมพิวเตอร์รุ่นใหม่และอุปกรณ์เทคโนโลยีรุ่นใหม่ๆ มากมายประกอบกับการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำให้การล้ำสมัยของอุปกรณ์เหล่านี้เป็นไปอย่างรวดเร็วด้วย ทำให้เทคโนโลยีเก่าๆ นั้นกลายเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ต้องการส่งผลให้เกิดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศไทย จากการสำรวจการทิ้งขยะของประชาชนนั้นเกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของขยะอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีอัตราสูงขึ้นเป็น 3 เท่าของขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงและตกรุ่นอยู่ตลอดเวลาเพราะมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นมาทดแทน ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมการเลิกใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีรุ่นเก่าๆ และทิ้งให้เป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามความต้องการของตลาดทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมืองไม่มีวิธีการบริหารจัดการขยะอย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากใช้วิธีการกำจัดหรือทำลายขยะอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับขยะทั่วไป ส่งผลให้สารพิษที่อยู่ในอุปกรณ์เทคโนโลยีเหล่านั้นระเหยขึ้นในอากาศและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าว พบว่าในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดประเภทของขยะการจัดเก็บ การขนส่ง รวมไปถึงวิธีการกำจัดขยะอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพราะประเทศไทยมีการกำหนดกฎหมายแต่ในส่วนของขยะมูลฝอย ซึ่งไม่สามารถมาบังคับกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้ อีกทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบก็บริหารจัดการขยะอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ถูกวิธี รวมถึงไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายไว้โดยเฉพาะ นอกจากนั้นขยะอิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นขยะที่มีสารพิษ หากไม่ได้รับการบริหารจัดการอย่างถูกวิธีจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างมหันต์ เพราะสารพิษเหล่านี้เมื่อลอยขึ้นไปในชั้นอากาศจะส่งผลให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ มนุษย์เมื่อได้รับสารพิษเหล่านี้มากๆ ร่างกายจะเกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตในที่สุด

ดังนั้นจะเห็นว่า การที่ประเทศไทยประสบปัญหาขยะล้นเมือง สารพิษตกค้างในอากาศ ประชาชนเกิดการเจ็บป่วยและไม่มีความสุขนั้น เนื่องจากไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและเหมาะสม กฎหมายในปัจจุบันไม่ได้กำหนดประเภทของขยะ ทำให้ประชาชนนำขยะมูลฝอย ขยะอันตรายและขยะอิเล็กทรอนิกส์ทิ้งรวมกัน หน่วยงานที่มีหน้าที่เก็บรวบรวม ขนส่งและกำจัด ก็นำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธีเกิดมลพิษทางอากาศ ส่งผลเสียโดยตรงต่อประชาชน ประกอบกับการใช้กฎหมายเกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การดำเนินการและกลไกการตรวจสอบ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม และการที่ประเทศไทยไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นกิจการที่รัฐต้องสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลเสียต่อมนุษย์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและประเทศชาติอย่างมากมายมหาศาล (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2543) ถ้าประชาชนยังไม่รู้จักวิธีการคัดแยกขยะ ประเทศไทยยังไม่มี การตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจัง บ้านเมืองของเราจะต้องประสบปัญหานี้ไปอีกนานชั่วลูกชั่วหลาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และต่อประเทศชาติโดยตรง

2. การขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาขยะล้นเมืองที่ประเทศไทยไม่สามารถแก้ไขได้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งขยะเหล่านี้ประกอบด้วยขยะหลายประเภท ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายหรือขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นขยะประเภทหนึ่งที่นับวันทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เพราะพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ของมนุษย์ เมื่อเกิดการบริโภคที่มากขึ้น ผู้ผลิตก็ยิ่งผลิตอุปกรณ์เทคโนโลยีเหล่านั้นมากขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง เพื่ออำนวยความสะดวกสบายตอบสนองความต้องการของมนุษย์และกระบวนการผลิต อุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นยังลดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์นั้นให้สั้นลง เช่น โทรศัพท์ ผลิตออกมาให้บางลงเพื่อให้มีสภาพที่ไม่ทนทาน เมื่อตกพื้นอาจเกิดการแตกหักได้ง่ายกว่ารุ่นอื่นๆ เป็นต้น เพื่อที่จะให้ผู้บริโภคได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนอุปกรณ์เหล่านั้นเร็วขึ้นด้วย

จากการศึกษา พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีการขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ในระบบการบริหารจัดการขยะทั่วไป ซึ่งแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถออกข้อบัญญัติของแต่ละท้องถิ่น เพื่อกำหนดวิธีการดำเนินการ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นหรือบางหน่วยงานอาจจะมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน โดยอยู่ในความควบคุมของหน่วยงานตนเอง เช่น เทศบาล อาจจะจ้างบริษัทเอกชนทำการเก็บรวบรวมขยะจากบ้านเรือนในที่ต่างๆ แล้วขนส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะที่ทางเทศบาลได้เตรียมไว้ เป็นต้น ซึ่งในกรณีนี้ถ้าเกิดความเสียหายใดๆ อันเกิดจากการเก็บ การขนส่งขยะ เทศบาลจะต้องรับผิดชอบเหมือนเทศบาลดำเนินการเอง ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ชาวบ้านได้ทิ้งตามบ้านเรือนต่างๆ ก็จะถูกเก็บมาปะปนกันกับขยะมูลฝอยทั่วไป โดยไม่มีการคัดแยกก่อนนำไปกำจัดแต่อย่างใด เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความรู้ ความสามารถในการกำหนดประเภทการคัดแยกและการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ ทำให้การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องกำจัดร่วมกับขยะมูลฝอยทั่วไปนั้นเกิดปัญหามาตั้งแต่ในอดีตจนมาถึงปัจจุบัน เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม อากาศเป็นพิษซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติ ต่อประชาชนและต่อประเทศชาติ

ดังนั้น จะเห็นว่าการที่ประเทศไทยประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นเมือง ปัญหาประชากรเจ็บป่วยเนื่องจากการสูดดมสารเคมี ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยปัญหาเหล่านี้ไม่มีการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้ใช้อำนาจในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้มีความรู้ความสามารถในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง ในประเทศไทยนิยมใช้การกำจัดขยะเพียง 2 วิธี คือ การฝังกลบและการเผาขยะในเตาเผาอุณหภูมิสูงเท่านั้น สำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์การกำจัดโดยสองวิธีนี้ถือเป็นการกำจัดที่ผิดวิธี ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เนื่องจากในขยะอิเล็กทรอนิกส์มีสารอันตรายต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสารตะกั่ว โครเมียม สารหนูวง การติดไฟ แคลเดียม พรอท และสารเคมีอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นบ่อเกิดของโรคร้ายไข้เจ็บที่เป็นอันตรายร้ายแรงและสารเคมีเหล่านั้นยังเข้าไปทำลายระบบต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์และกรณีที่รุนแรงคือพัฒนาไปสู่การเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งเป็นโรคที่ร้ายแรงเป็นอย่างยิ่ง และการที่ประเทศไทยขาดระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความรอบรู้และมีหน้าที่เฉพาะในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชนและประเทศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

3. การส่งเสริมให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่

ในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีมาตรการในการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ จะมีก็แต่มาตรการทั่วไปหรือการรณรงค์ให้ประชาชนนำขยะทั่วไปที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ด้วยหลัก 3R ได้แก่ การลดการใช้ (Reduce) คือ ลดการก่อให้เกิดขยะ ลดการบริโภคสิ่งที่ไม่จำเป็น โดยเฉพาะทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ก๊าซ แร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น การใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ ไม่นำไปทิ้งให้เสียประโยชน์ เช่น ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษชำระ เพราะกระดาษชำระใช้งานได้ครั้งเดียวแล้วต้องทิ้งแต่ผ้าเช็ดหน้าสามารถนำไปซักแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และอีก 1R ที่สำคัญ คือ การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หมายถึง การนำหรือเลือกใช้ทรัพยากรที่ไม่ใช้แล้วและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือ

นำกลับมาใช้ใหม่เป็นการลดการใช้ทรัพยากรในธรรมชาติจำพวกต้นไม้ แร่ธาตุต่างๆ เช่น ทราย เหล็ก อลูมิเนียม ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้สามารถนำมารีไซเคิลได้ ตัวอย่างเช่น เศษกระดาษสามารถนำไปรีไซเคิลกลับมาใช้เป็นกล่องหรือถุงกระดาษ การนำแก้วหรือพลาสติกมาหลอมใช้ใหม่เป็นขวด ภาชนะใส่ของหรือเครื่องใช้อื่นๆ ผากระป๋องน้ำอัดลมก็สามารถนำมาหลอมใช้ใหม่ได้

นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยไม่มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ จะมีแต่ในส่วนของนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะเป็นกฎหมายวางระบบการบริหารจัดการและอุดช่องว่างของกฎหมายที่มีอยู่เดิม โดยมีการเพิ่มบทบังคับเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการส่งเสริมให้มีการนำซากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ไปใช้ใหม่หรือไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นแทนการกำจัดขยะ ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการให้คุณค่าขยะเป็นทรัพยากร และส่งเสริมสนับสนุนการลดการใช้ทรัพยากรการใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและการมีให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ จึงทำให้ประชาชนทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ ขยะเหล่านั้นจึงถูกทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ ประชาชนควรมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ โดยเริ่มตั้งแต่ให้มีการแยกประเภทขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง และจัดแยกประเภทของขยะที่สามารถนำกลับมาใช้งานใหม่ได้อีก การที่เราทิ้งขยะทุกประเภทรวมกันโดยไม่แยกนั้น ทำให้ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้หรือขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ถูกทิ้งรวมไปกับขยะทั่วไป และอาจจะไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อีก สิ่งที่เป็นอันตรายมากก็คือขยะที่เป็นสารพิษ เช่น บรรจุภัณฑ์สารเคมี กระจกยาฉีดกันยุง หลอดไฟ ซึ่งมีสารเคมีฉาบไว้ ถ่านไฟฉาย อุปกรณ์เหล่านี้ล้วนเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ถ้าเราเอาทิ้งไปรวมกับขยะประเภทอื่นๆ โดยไม่มีการคัดแยกสารเคมีก็จะรั่วไหลลงสู่พื้นดิน เมื่อถูกนำไปเผาจะระเหยเป็นก๊าซพิษลอยขึ้นไปในอากาศ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาขยะล้นเมืองและภาวะโลกร้อนด้วย

ดังนั้น จะเห็นว่าการที่ประเทศไทยประสบปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนนั้นเกิดจากการที่ประชาชนไม่มีการคัดแยก

ชยะก่อนที่ จะไม่มีความรู้ว่าจะขยะอิเล็กทรอนิกส์คือขยะอันตราย อีกทั้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และขยะอิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถนำรีไซเคิลได้อีกด้วย เมื่อไม่มีกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่จึงทำให้เกิดปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้คือ ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นเมือง ซึ่งขยะเหล่านี้ไม่ว่าจะนำไปกำจัดโดยวิธีการฝังกลบหรือการนำไปเผาในเตาอุณหภูมิสูงก็ทำให้เกิดผลเสียทั้งนั้น อยู่ที่ว่าจะมากหรือน้อย ประเทศไทยคงไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ในเร็ววัน แต่อาจจะค่อยๆ แก้ไขปัญหาไปได้ทีละนิด โดยความร่วมมือของประชาชนและการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งประชาชนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและต้องตระหนักถึงผลเสียของการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีคุณภาพชีวิต มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีได้อยู่อาศัยสืบต่อไป

5 การเปรียบเทียบ กฎหมายประเทศไทย กับกฎหมายต่างประเทศ

1. การเปรียบเทียบการไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวคิด หลักการและข้อกำหนดที่เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศพบว่า

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ชัดเจนครั้งแรกคือ “กฎหมายพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการสร้างสังคมในรูปแบบการหมุนเวียน พ.ศ. 2544” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะสร้างสังคมใหม่ในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและ “กฎหมายส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พ.ศ. 2543” ซึ่งกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรสำหรับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานธุรกิจและประชาชนทั่วไปและข้อบังคับเกี่ยวกับสินค้าเฉพาะอย่างพร้อมทั้งจัดทำคู่มือตลอดจนการพัฒนา ระบบ “3R” ได้แก่ การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การลดปริมาณการใช้ (Reduce) และการใช้ซ้ำ (Reuse) ซึ่งมีเป้าหมายที่จะลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลงโดยกำหนดภาระหน้าที่ให้กับทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในการ

จัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามบทบาทของตน ในปี พ.ศ. 2544 รัฐสภาของญี่ปุ่นได้ผ่านกฎหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สำคัญขึ้น 6 ฉบับ เพื่อที่จะปรับโครงสร้างของสังคมให้เป็นสังคมในรูปแบบของการหมุนเวียนโดยได้มีการปรับปรุงแก้ไขจากกฎหมายเดิมและออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกในเวลาต่อมาดังนี้

หน่วยงานระดับท้องถิ่น

การจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น การควบคุมมลพิษ และการจัดการขยะรวมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์ การดำเนินการใดๆ ที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการเก็บรวบรวม การขนส่งและการรีไซเคิลที่เหมาะสมตามนโยบายของรัฐบาลกลางโดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) บังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการตรวจสอบและแนวทางให้ข้อมูล ให้คำปรึกษา แนะนำ และสั่งการให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(2) การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการรีไซเคิลรวมทั้งการเผยแพร่ผลงานเหล่านี้

(3) สร้างความร่วมมือและให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องการรีไซเคิลผ่านกระบวนการทางการศึกษาและการประชาสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายในประเทศไทยกับกฎหมายในต่างประเทศ พบว่า ประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ การกำหนดองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง นอกจากนี้ยังมีองค์กรเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐ ในการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยเงื่อนไขการอนุญาตจะต้องเป็นองค์กรสาธารณะที่ไม่หวังผลกำไรและมีศักยภาพในการดำเนินงานรีไซเคิลซากเครื่องใช้ไฟฟ้าได้ และในต่างประเทศยังจัดให้มีศูนย์ตัวรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งและดำเนินงานโดยภาคเอกชน

2. การขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาในต่างประเทศมีระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีมาตรการในการควบคุมและกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ได้แก่

(1) รัฐบาลกลางสำนักงานบริหารจัดการ
กำจัดของเสียกระทรวงสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ควบคุม
กำกับ ดูแล และจัดการปัญหามลพิษรวมทั้งขยะ
อิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามกฎหมาย

(2) หน่วยงานระดับท้องถิ่น การจัดการ
สิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น การควบคุมมลพิษและการ
จัดการขยะรวมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์การดำเนินการใดๆ
ที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการเก็บรวบรวมการขนส่งและการรี
ไซเคิลที่เหมาะสมตามนโยบายของรัฐบาลกลางโดยมี
อำนาจหน้าที่ดังนี้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายในประเทศไทยกับกฎหมายในต่างประเทศ พบว่า ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ การกำหนดดองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง นอกจากนี้ยังมีองค์กรเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐ ในการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยเงื่อนไขการอนุญาตจะต้องเป็นองค์กรสาธารณะที่ไม่หวังผลกำไรและมีศักยภาพในการดำเนินงานรีไซเคิลซากเครื่องใช้ไฟฟ้าได้ และในต่างประเทศยังจัดให้มีศูนย์ตัวรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งและดำเนินงานโดยภาคเอกชน เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยให้การดำเนินงานและการควบคุมระบบรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานการรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้าระหว่างผู้ค้าปลีกผู้ใช้ผลิตภัณฑ์และผู้ดำเนินการรีไซเคิลมีรูปแบบการดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการเก็บเงินที่หน้าร้านและรูปแบบการโอนเงินผ่านไปรษณีย์อีกด้วย

3.การส่งเสริมให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ของต่างประเทศพบว่า

ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่หลายฉบับ ได้แก่

- (1) กฎหมายว่าด้วยการนำยางรถยนต์ใช้แล้วมาผลิตใหม่
- (2) กฎหมายว่าด้วยการนำขยะบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มมาผลิตใหม่
- (3) กฎหมายว่าด้วยการนำขยะเครื่องใช้ไฟฟ้ามาผลิตใหม่

กฎหมายดังกล่าวจะสร้างกลไกในการบริหารจัดการขยะดังกล่าวแตกต่างกันตามประเภทของขยะ อาทิ กฎหมายว่าด้วยการนำยางรถยนต์ใช้แล้วมาผลิตใหม่และกฎหมายว่าด้วยการนำขยะเครื่องใช้ไฟฟ้ามาผลิตใหม่จะกำหนดให้ผู้บริโภคต้องจ่ายค่าธรรมเนียม โดยค่าธรรมเนียมนี้จะถูกนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการขยะ โดยไม่มีการคืนค่าธรรมเนียมให้แก่ผู้บริโภคในภายหลัง และมีกฎหมายกำหนดห้ามการทิ้งขยะประเภทดังกล่าวลงในสถานที่กำจัดขยะชุมชนควบคู่กันไป สำหรับกฎหมายว่าด้วยการนำยางรถยนต์ใช้แล้วมาผลิตใหม่จะมีการกำกับดูแลสถานที่เก็บยางรถยนต์ใช้แล้วด้วย ส่วนกฎหมายว่าด้วยการนำขยะบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มมาผลิตใหม่จะมีการเรียกค่ามัดจำสำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม และเมื่อผู้บริโภคนำบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มมาคืนก็สามารถรับเงินค่ามัดจำคืนได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ มีการแบ่งแยกประเภทของขยะอิเล็กทรอนิกส์ในกฎหมายแต่ละฉบับโดยไม่รวมกัน นอกจากนี้ยังมีมาตรการในการเรียกค่ามัดจำสำหรับบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม และเมื่อผู้บริโภคนำบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มมาคืนก็สามารถรับเงินค่ามัดจำคืน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการให้ผู้บริโภคปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในประเทศไทยไม่มีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะมีแต่เพียงการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการขยะทั่วไปเท่านั้น ไม่ว่าจะอยู่ในพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงต่างๆ เช่น ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ. 2548 และประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้นำเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้วที่เป็นวัตถุอันตรายเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าเกิดช่องว่างทางกฎหมายในการที่จะบริหารจัดการขยะทั้งในส่วนของการกำหนดประเภทขยะอันตรายหรือขยะที่ไม่เป็นอันตรายประเภทต่างๆ การกำหนดการจัดเก็บ ขนส่ง รวมไปถึงการกำหนดวิธีการกำจัด จากการศึกษาข้อเท็จจริงพบว่า เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ดังนี้ 1) ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ 2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และ 3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งผู้เขียนจะขอลำถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้

1 การไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะจึงไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทางกฎหมายมหาชน อันได้แก่หลักการเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ทฤษฎีภารกิจของรัฐและหลักรัฐต้องพิทักษ์สิ่งแวดล้อม จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังทำให้เกิดผลเสียมากมายแก่ประชาชน เช่น โรงงานอุตสาหกรรมไปตั้งอยู่แถวชุมชนทำให้เกิดผลเสียต่อประชาชนในละแวกนั้น เพราะมีเสียงดังและกลิ่นเหม็นรบกวนจนประชาชนต้องอพยพหนีจากบ้านเรือนของตน เกิดผลเสียแก่สิ่งแวดล้อม คือ เมื่อมีการกองขยะไว้ในชุมชนมากขึ้นๆ ขยะเหล่านั้นก็จะส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วชุมชน เศษชิ้นส่วนขยะต่างๆ จะปลิวไปในชั้นอากาศ ทำให้เกิดมลพิษในอากาศและยังส่งผลต่อสุขภาพของมนุษย์ในทางอ้อมด้วย

ดังนั้นจะเห็นว่า การที่ประเทศไทยประสบปัญหาขยะล้นเมือง สารพิษตกค้างในอากาศ ประชาชนเกิดการเจ็บป่วยนั้น เนื่องจากไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและเหมาะสม กฎหมายในปัจจุบันไม่ได้กำหนดประเภทของขยะ ทำให้ประชาชนนำขยะมูลฝอย ขยะอันตรายและขยะอิเล็กทรอนิกส์ทิ้งรวมกัน หน่วยงานที่มีหน้าที่เก็บ

รวบรวม ขนส่งและกำจัด ก็นำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธีเกิดมลพิษทางอากาศ ส่งผลเสียโดยตรงต่อประชาชน ประกอบกับการใช้กฎหมายเกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์การดำเนินการและกลไกการตรวจสอบ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม และการที่ประเทศไทยไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นกิจการที่รัฐต้องสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลเสียต่อมนุษยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและประเทศชาติอย่างมากมายมหาศาล ถ้าประชาชนยังไม่รู้จักวิธีการคัดแยกขยะ ประเทศไทยยังไม่มีการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจัง บ้านเมืองของเราจะต้องประสบปัญหานี้ไปอีกนาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และต่อประเทศชาติอย่างไม่สิ้นสุด

2 การขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การที่ประเทศไทยไม่มีระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะแต่ละท้องถิ่นไม่มีกฎหมายในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ เนื่องจากมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีได้ใช้อำนาจในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อการบริหารจัดการขยะ ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างไม่ตรงวัตถุประสงค์ จึงไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การที่กฎหมายไทยให้อำนาจหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ไว้โดยเฉพาะทำให้เกิดความไม่คล่องตัวของระบบราชการ และมีความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ฉะนั้นเมื่อยังไม่มีการกำหนดระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน ก็คงไม่มีระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงไม่สอดคล้องกับหลักการจัดทำบริการสาธารณะและทฤษฎีภารกิจรัฐอย่างแท้จริง

ดังนั้น จะเห็นว่าการที่ประเทศไทยประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นเมือง ปัญหาประชากรเจ็บป่วยเนื่องจากการสูดดมสารเคมี ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ โดยปัญหาเหล่านี้ไม่มีการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้ใช้อำนาจในกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้มีความรู้ความสามารถในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง ในประเทศไทยนิยมใช้การกำจัดขยะเพียง 2 วิธี คือ การฝังกลบและการเผาขยะในเตาเผาอุณหภูมิสูงเท่านั้น สำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์การกำจัดโดยสองวิธีนี้ถือเป็นการกำจัดที่ผิดวิธี ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เนื่องจากในขยะอิเล็กทรอนิกส์มีสารอันตรายต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสารตะกั่ว โครเมียม สารหนูวง การติดไฟ แคลเซียม พรอท และสารเคมีอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นบ่อเกิดของโรคร้ายไข้เจ็บที่เป็นอันตรายร้ายแรงและสารเคมีเหล่านั้นยังเข้าไปทำลายระบบต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์และกรณีที่รุนแรงคือพัฒนาไปสู่การเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งเป็นโรคที่ร้ายแรงเป็นอย่างยิ่ง และการที่ประเทศไทยขาดระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความรอบรู้และมีหน้าที่เฉพาะในระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชนและประเทศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

3. การส่งเสริมให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่

การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ จึงเป็นการไม่สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืนส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายในการไม่มีกฎหมายส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ อีกทั้งยังทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง เพราะประชาชนที่ไม่มีความรู้ในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่จึงนำขยะไปทิ้งโดยไม่มีการคัดแยก ซึ่งขยะบางประเภทสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น การนำโทรทัศน์ที่ไม่สามารถใช้งานได้แล้วมาทำเป็นตู้ปลาเพื่อประดับตกแต่งบ้านก็มีประโยชน์และสวยงามเช่นกัน แต่ประชาชนส่วนมากมองข้ามประโยชน์ของสิ่งของเหล่านี้และทิ้งมันไปโดยเปล่าประโยชน์ ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์

กลับมาใช้ใหม่จะมีแค่แนวคิดนโยบายส่งเสริมการนำขยะทั่วไปให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ของหน่วยงานต่างๆ แต่ก็ไม่ได้มีการบัญญัติเป็นกฎหมายทำให้ประชาชนไม่มีความรู้ ความสามารถในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งขัดกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการดำเนินการโครงการตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการนั้นๆ และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการที่คนในรุ่นปัจจุบันนั้นไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลืองหรือในลักษณะที่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมทำลายโอกาสของคนรุ่นต่อไปในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ตัดไม้ทำลายป่า ทำการประมงและจับปลาจนปลาสูญพันธุ์ เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นว่าการที่ประเทศไทยประสบปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนนั้นเกิดจากการที่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ไม่มีความรู้เกี่ยวกับขยะ เช่น โทรทัศน์คอมพิวเตอร์สามารถนำกลับมาใช้และนำมารีไซเคิลได้อีกด้วย เมื่อไม่มีกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่จึงทำให้เกิดปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ คือ ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นเมือง ซึ่งขยะเหล่านี้ไม่ว่าจะนำไปกำจัดโดยวิธีการฝังกลบหรือการนำไปเผาในเตาอุณหภูมิสูงก็ทำให้เกิดผลเสียทั้งนั้น อยู่ที่ว่าจะมากหรือน้อย ประเทศไทยคงไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ในเร็ววัน แต่อาจจะค่อยๆ แก้ไขปัญหาไปได้ทีละนิด โดยความร่วมมือของประชาชนและการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งประชาชนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและต้องตระหนักถึงผลเสียของการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีคุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีได้อาศัยสืบต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

1 การไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการขยะ โดยตรากฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะเป็นพระราชบัญญัติ เนื่องจากพระราชบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้

ประชาชนทุกคนจะต้องปฏิบัติและอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น เฉกเช่นเดียวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นๆ ที่มีผลบังคับใช้ด้วยที่เหตุผลที่ขยะทั่วไปและขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำจัดที่แตกต่างกัน ดังนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์จึงควรกำหนดประเภทของขยะ การจัดเก็บรวบรวม การคัดแยก การขนส่ง การรีไซเคิล การบำบัด การกำจัดตลอดจนการนำอุปกรณ์ชิ้นส่วนหรือแร่ที่สามารถใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่อย่างชัดเจน เป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็กรุ่นใหม่และคนในชุมชนนอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสามัคคี (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2545) และยังส่งเสริมให้เยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ หากประเทศไทยสามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหที่เกิดจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้ลดลงหรือหมดไปได้ บ้านเมืองคงสะอาด หุสะอาดตาเป็นระเบียบเรียบร้อย นักท่องเที่ยวต่างพากันมาเที่ยวประเทศไทย เงินหมุนเวียนในประเทศก็จะมากขึ้น จึงเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปในตัว ถึงเวลาแล้วที่เราจะเปลี่ยนเมืองขยะล้น เป็นเมืองไร้ถัง เพื่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน เศรษฐกิจและประเทศชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

2. การขาดระบบบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยมีออกกฎหมายบังคับใช้เพื่อควบคุมขยะอิเล็กทรอนิกส์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการตรวจสอบแนะนำ และสั่งการให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีการรีไซเคิลรวมทั้งการเผยแพร่ผลงานเหล่านี้ สร้างความร่วมมือและให้ความรู้แก่ประชาชน ในเรื่องการรีไซเคิลผ่านกระบวนการทางการศึกษาและการประชาสัมพันธ์จะทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการระบบการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งผลดีให้กับประชาชน สิ่งแวดล้อมและประเทศชาติได้เป็นอย่างมาก

3. การส่งเสริมให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่

ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายให้ประชาชนที่มีบทบาทในการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ตามข้อกำหนดแห่งกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนได้รับความสนใจและการตอบสนองจากประชาชน โดยกฎหมายดังกล่าวมีบทบัญญัติในลักษณะก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อประชาชนในการที่จะได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด เช่น คอมพิวเตอร์ที่ไม่สามารถใช้งานได้แล้วสามารถนำมาเป็นส่วนลดในการซื้อคอมพิวเตอร์เครื่องใหม่ได้ ดีกว่านำไปทิ้งและก่อให้เกิดขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ หากประเทศไทยสามารถนำแนวคิดของต่างประเทศที่ได้กล่าวข้างต้นมาปรับใช้ในประเทศไทย จะส่งผลให้จำนวนขยะอิเล็กทรอนิกส์ลดลงเป็นจำนวนมาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะดีขึ้นตามลำดับ อีกทั้งยังส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดียั่งยืนสืบไป

8. เอกสารอ้างอิง

กฎหมายต่างประเทศ

- Basic Law for Promoting the Creation a Recycling-Oriented Society, 2001
- Containers and Packaging Law, 2000
- Construction Materials Recycling Law, 2002
- End-of-Life Vehicle Recycling Law, 2002
- Food Recycling Law, 2001
- Home Appliance Recycling Law, 2001
- Law for Promotion of Effective Utilization of Resources, 2000
- Basic Law on the Environment, 1994
- Law for Promotion of Effective Utilization of Resources
- Solid Waste Disposal Act of 1965
- The Electronic Waste Recycling Act of 2002
- The Electronic Waste Recycling Act of 2003
- The California Integrated Waste Management Act of 1989
- The Cell Phone Recycling Act of 2004
- The Product Recycling and Waste Management Act 1994
- The Resource Conservation Recovery Act of 1976 (RCRA)

Waste Management and Public Cleansing Law,
2001

กอบกุล ราชะนาคร. (2550). *กฎหมายกับสิ่งแวดล้อม*.
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จริยา แสงราม. (2549). *มาตรการทางกฎหมายในการ
ป้องกันขยะอันตราย: ศึกษาเฉพาะชุมชนใน
เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2543). *หลักกฎหมายปกครอง
เกี่ยวกับบริการสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วิญญู
ชน.

มิศรา สามารถ และ รักษ์กิจ ศรีสรินทร์. (2540). *แนวทาง
ความร่วมมือระหว่างประชาชนกับภาครัฐใน
การแยกประเภทมูลฝอยก่อนนำมาทิ้ง*.
กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). *รัฐธรรมนูญกับการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิพิธภัณฑเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2558). *การจัดการขยะ
อิเล็กทรอนิกส์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
http://155.162.144/nsm2009/it/index.php?option=com_content&view=article&id=249%Ae-waste&catid=29%3Aother&Itemid=35&lang=th. [2560, 28
ตุลาคม].

สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. (2558). *แนวคิดและ
การจัดการขยะมูลฝอยของนานาประเทศ*.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<http://203.155.220.174/modules.php?name=News&file=article&sid=43>. [2560, 28
ตุลาคม].